ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ
INTERNATIONAL RELATIONS DEPARTMENT

Студенттер және жас ғалымдардың
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты халықаралық ғылыми конференциясының

МАТЕРИАЛДАРЫ

8-11 сәуір, 2014 ж.

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученных
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

8-11 апреля, 2014 г.

MATERIALS

of international scientific conference
of students and young scientists
«FARABI ALEMI»

April, 8-11 2014

Алматы
«Қазақ университеті»
2014

Под общей редакцией:
д.ю.н., профессора Шакирова К.Н.,
доктор PhD Деловаровой Л.Ф.

Редколлегия:
Алипкызы Р., Байтукаевой Д.У.,
Момынкулова Ж.Б.

Материалы международной научной конференции студентов и молодых уче «Фараби Әлемі». 8-11 апреля 2014 года / под общ. ред.: д.ю.н., профе К.Н. Шакирова, Л.Ф. Деловаровой. – Алматы: Қазақ университеті, 2014. – 236 с.

ISBN 978-601-04-0547-9

В сборнике опубликованы тезисы докладов студентов, принимавших участие в м народной научной конференции студентов и молодых ученных «Фараби Әлемі» (8-11 а 2014 года). Выступления студентов посвящены актуальным проблемам междунар отношений, международного права, регионоведения и мировой экономике.

За содержательную часть, актуальность выбранной темы, правильность, полн грамотность изложения, а также за качество предоставленной информации в статье, ответственность исключительно автор (авторы).

Автор (авторы) сохраняет за собой полное авторское право, в том числе право изм дополнять представленную в статье информацию.

ISBN 978-601-04-0547-9

© КазНУ им. аль-Фараб

СОДЕРЖАНИЕ

1. МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ И ВНЕШНЯЯ ПОЛИТИКА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В НОВОМ ГЕОПОЛИТИЧЕСКОМ ИЗМЕРЕНИИ

Kim N.
Double standards in the United States foreign policy 9
Сейдахметова А.
Африка в системе международных отношений: религия, конфликты,
этническое противостояние 11
Нарбекова А. И.
Көші-қон және ұлттық қауінсіздік мәселесі 12
Қайым С.
Украинадағы қазіргі саяси жағдайдың ерекшеліктері 14
Филиппова В.
Культурная политика Европейского Союза 16
Мейрембай Г.
Оңтүстік Осетиядағы қарулы қақтығыс (2008) кезіндегі ақпараттық соғыс 18
Ешмұрат Б.
Таяу Шығыс мәселесі және Иордания 20
Серіков Д.
Италия и европейская интеграция 21
Савчук А.
Сотрудничество Италии и НАТО 23
Бахрибеков А.
Взгляд казахстанской молодежи на влияние глобализации 25
Сраилова Ж.
Международные отношения в рамках принципа самоопределения 26
Курмангалиева А.
Инициативы Казахстана в области ядерной безопасности 27
Балгарина Г.Ж.
Гендерный аспект в современных международных отношениях 29
Танашова А.Н.
Mexico in the focus of today's US Foreign Policy 31
Рамазанова А.
U.S.-Uzbekistan relations: 2005-2013 (or post Andijan-2005) 32
Диқанбаева Ә.М., Рахметова Ә.Е.
Тунистегі саяси дағдарыс: себептері мен салдары 34
Апсаттарова Г.А.
Қазақстандағы Ресей мүддесі; екіжақтылы экономикалық байланыстар 36
Молдағазиева П.
Қазақстанның Қытайдың шыңжаң олкесімен сауда байланыстарының дамуы 38
Жарасова Ә. Қ.
Қытай Халық Республикасының сыртқы саясаты мен әріптестігі 39
Амриева Е.
Украинский фактор ғерманской внешней политики: дебаты в Бундестаге 41

1.1 ҚАЗІРГІ ӘЛЕМДЕГІ ҚАҚТЫҒЫСТАР МЕН ДАГДАРЫСТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ

Тұлымханова Д.
Испания мен Каталония қақтығысы 43
Маратова М.
Таяу Шығыс мәселесін реттеудегі Египеттің ұстанымы 45
Абдыкалыкова А.
Приднестровье қақтығысы 47

Жүнүсова А.
Саяси қақтығыстар, олардың түрлері мен шешу әдістері 49
Рамазанова А.
Қақтығыстарға катысушылардың стратегиялық және тактикалық өзіндік әрекеттері 51
Сапобекова А.С.
Қытай мен Жапония арасындағы Сэнкаку (Дяоюй Дао) аралдар
қақтығысының ретроспективасы мен болашағы 53
Ерәлиев Е.
Қытайдың сыртқы саяси стратегиясы 56
Жакитова М.Қ.
Энергетикалық қауіпсіздік мәселесі 58

1.2 ГЕРМАНСКИЙ ВЕКТОР В МИРОВОЙ ПОЛИТИКЕ И В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ

Чумаченко Е.
«Директивы по оборонной политике» ФРГ: анализ документов 61
Ковальчук В.
Миграционный вопрос в казахстанско-германских отношениях 62
Габдулина А.
Вопросы правового статуса Каспия и сотрудничества: накануне IV-го пятистороннего
саммита Прикаспийских Государств 64
Маркабаева Н.
Водные ресурсы в проблематике отношений между Узбекистаном и Таджикистаном
на примере Рогунской ГЭС 66
Калиева А.
Специальная программа ООН для экономик Центральной Азии (СПЕКА)
как международная инициатива РК 68

1.3 ООН В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ: СОВРЕМЕННЫЕ ПРОЛЕМЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Тлеубекова К. К.
Hizb ut-Tahrir as a threat to international security 71
Амангельдина Т. И.
АҚШ-тың "Талибан қозғалысына" қатысты саясаты 73
Жүнүсова А.
New methods of terrorism and new types of weapons 75
Тұрсынбек К. Н.
The regional organizations for safety in the region of Central Asia 78
Провоторова А.
Цифровая дипломатия и международная безопасность 80
Жиенгазы М.
Кибертерроризм как новая форма терроризма 82
Давлетгалеева С.М.
Альтернативный источник энергии - Солнечная энергия 84
Калиева А.
Цели, принципы и основные направления энергетической политики РК 86
Маликова С.Т.
Международно-правовые и национально-правовые аспекты института эвтаназии 87

2 СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЗАРУБЕЖНОГО РЕГИОНОВЕДЕНИЯ

Абдраман А., Тен Д.
Конфликт интересов России и США как дестабилизирующий фактор в системе МО 89
Сагитова С.
Принцип права нации на самоопределение в современных международных отношениях 91

...49
...51
...53
...56
...58
...61
...62
нного ...64
ном ...66
...68

ИЙ:
СНОСТИ

...71
...73
...75
...78
...80
...82
...84
...86
кии ...87

ОВЕДЕНИЯ

ме МО ...89
тношениях ...91

Кравченко О.
Российско-американские отношения: личностный фактор ... 93
Нургазиева А.С.
Сотрудничество России и Республики Казахстан в сфере энергоресурсов ... 95
Зиадинова У.
БРИКС как новый центр силы в системе международных отношений ... 97
Рыскалиева Д.
Иран ядролық багдарламасына қатысты Ресей мүддесі ... 98
Сегизбаева А.
Францияның «араб көктеміне» реакциясы: жаңа сыртқы саясаттың көне багдарлары ... 100
Жүсіп Ж.С.
АҚШ-тың Орталық Азия елдеріне қатысты саясаты ... 102

3 ВОПРОСЫ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И МЕЖДУНАРОДНОЙ КОНКУРЕНТНОСПОСОБНОСТИ

Есенкелді А.М., Оспанбаев Ж.А.
Интеллектуалдық өнімдердің халықаралық саудасы: болмысы мен мәселелері ... 104
Таласбаев Ш.А.
Қазақстан экономикасының инновациялық даму мәселелері және инновациялық қызметті қолдаудың шетелдік тәжірибесі ... 105
Жумагельдинова М.
Криптовалюта әлемге не әкелмек? ... 107
Өміртай А.
Ғаламдық атом энергетикасыныц қазіргі әлеуеті және Қазакстанның ядролық энергетиканы дамыту мәселелері ... 109
Алтынбекова Г.
Валюталық интеграция үрдістерінің пайда болуы мен қазіргі даму мәселелері ... 111
Туленгутова Д.Ж., Оспанбаев Ж.А.
Жаһандану және адамзат дамуының жаһандық мәселелері ... 113
Сероухова Д.
Девальвация в Казахстане и ее влияние на внешнюю торговлю ... 115

4 «ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА»

Голубятников Р.
Вода для будущих поколений ... 117
Маркабаева Н.А.
Анализ экономической политики в условиях перехода к «зеленой» экономике ... 118
Камель К.
"Зелена экономика" как новый курс развития: глобальное и региональное сотрудничество ... 120
Ергалиева А.
Особенности информационно-аналитического обеспечения стратегии экономичсской безопасности КАЗАХСТАНА ... 122
Калматаева Д.
Предотвращение распространения биологического оружия как направление борьбы с биотерроризмом ... 124
Lesbekova A.
"Green economy" – the way to sustainable development of Kazakhstan ... 126
Досмагамбетова М.А.
Развитие зеленой экономики в Казахстане. Энергия ветра ... 128

5 ВЛИЯНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА И ЗАРУБЕЖНОЙ ЗАКОНОДАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКИ НА РАЗВИТИЕ КАЗАХСТАНСКОГО УГОЛОВНО[…] ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Сейтжан А.Б.
Нарушения права хранить молчание и не свидетельствовать против себя государственными властями 1

Бахтиярқызы А.
Соттылықтың қылмыстық –құқықтық салдары (шет ел тәжірибесі) 1

Карагубенова А.
Противодействие торговли людьми: международно-правовое регулирование в рамках СНГ 1

Джапиашвили Т.Г.
Уголовно-правовая и криминологическая характеристика террориста (сравнительный анализ на примере Центральной Азии и Северного Кавказа) 1

Тлеубеков С.
Мас күйіндегі жағдай қылмыстық жауаптылықты ауырлататын мән-жай ретінде: халықаралық-құқықтық және отандық тәжірибеде ....

Дауренбекова А.А.
Сөз бостандығының әлеуметтік-құқықтық құндылығы ....

Сейфулин А.А.
Коррупция как глобальная проблема современности ....

Белая Ю.А.
Становление, развитие и понятие международно-правовой помощи по уголовным делам ....

6 АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МП, ГЕОПОЛИТИКИ И МЕЖДУНАРОДНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Болат М.
Қазақстан Республикасындағы мүгедектердің құқықтық мәртебесі ....

Талкибаев А.
К вопросу о реальных и потенциальных угрозах в пограничном пространстве СНГ ....

Джандарбек Ж.
Некоторые проблемы нотариата в РК ....

Абдраман А., Тен Д.
Ретроспективный анализ конфликта на Украине ....

Танекова М.
Казахстанский суд присяжных: проблемные вопросы ....

Оморбекова Н.
Проблема трафика людей в современном мире: возобновленные механизмы защиты от торговли людьми ....

Жакпарова Н.
Правовые основы легитимности присоединения автономной республики Крым к Российской Федерации ....

Касенов Е., Лукманова Д.
Кибергеополитика – новая реальность современности ....

Пономаренко Д.
Несовершенство законодательства Республики Казахстан в области средств массовой информации: наличие правовых пробелов и коллизий. ....

Мухтаркызы Е.
Значение и содержание универсальных и региональных международно-правовых норм в области борьбы с экстремизмом ....

7 АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРАВА

Жұмағазинова А.
Қазақстан мен Ресей қатынасы: «оң» және «теріс» факторлар 163
Жолдыбаева Г.
Международно-правовое регулирование предотвращения торговли
фальсифицированными лекарственными препаратами 165
Зейнешев Т.
Международные экономические санкции: проблемы
международно-правового регулирования 166
Оңғаров Ә.А.
Азаматтық-құқықтық шарттардағы ерік пен «ерік білдірілуінің» арақатынасы 169
Абдульманова Д. М.
Мәмілелерді нотариаттық куәландырудың құқықтық мәселелері 171
Маргатова А. С., Чанышева Д. Х.
Перспективы развития оказания бесплатной юридической консультации в
Республике Казахстан 173
Мухамеджанова А.Б.
Возмещение морального вреда в Республике Казахстан 175

8 АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ПУБЛИЧНОГО ПРАВА И НАЦИОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА РК

Қадырбаева М.М.
Қазақстан Республикасындағы бала құқығын қорғаудың құқықтық мәселелері 177
АйткешА.
Причины и пути преодоления правового нигилизма 179
Жандосова Ж. Ж.
ҚР Өнімді бөлу келісімшартының құқықтық қырлары 181
Касымова Д.
Усыновление иностранцами граждан Республики Казахстан 183
Мендыбаев С.А.
Правовое регулирование использования возобновляемых источников 186
Рашидинов Ш.
Проблемы абсентизма в Республике Казахстан и зарубежных странах 188
Тұрсынбай Б.
Қазақстан Республикасы демократиялық мемлекет ретінде алатын орны 190
Сыбанбаева Н.
Қазақстан Республикасы және шет елдерде референдум өткізу ерекшеліктері 192
TungyshevaA.
The importance of teaching Constitutional Law 194
Тұрсын Н.
Қазақстан Республикасының аудандық маңызы бар қалалары, ауылдық округтері,
ауылдық округтің құрамына кірмейтін кенттері мен ауылдары әкімдерінің
сайлауын өткізудің кейбір мәселелері 195
Жақсылық К.Б.
Мүгедектердің құқықтық мәртебесінің ұлттық және халықаралық құқықтық қырлары 197
Тультебаева Д.Б.
Мұрагерлік құқықтың коллизиялық және ұлттық құқықтық қырлары 200

9 KAZAKHSTAN IN THE MODERN WORD COMMUNITY

Aitkozha A.
Some aspects of Kazakhstan and UNESCO cooperation 204

Ahmad Wali Ahmed Yar
A Prospect of Afghanistan-Kazakhstan Relations ....
Eshmurat B.
Cultural and social relations of Afghanistan and Kazakhstan ....
Myrzabekova G.
The Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE)....................
Starkova A.
L'Union Européenne et le Kazakhstan....................
Yessenkeldi A.
Implementation of Bologna process in Kazakhstan ....
Nourbekova A.
Les relations bilatérales entre le Kazakhstan et la France....................

10 МАТЕРИАЛЫ КРУГЛОГО СТОЛА «JUSCIVILE»

Акылжанова Д.А.
Правовое регулирование нефтяной отрасли Республики Казахстан....................
Икзекова А.К.
Международное усыновление (удочерение): «За» и «Против» ....
Максатова А.
Правовые аспекты трансплантации органов и тканей человека ....
Травина Е.
Права детей, оставшихся без попечения родителей в РК. Проблема существования детских домов ....
Умирзакова А.Д.
Правовой анализ положений закона РК от 22 июня 2012 года № 20-V О магистральном трубопроводе ....
Шабдар К.
Проблемы усыновления (удочерения) казахстанских детей иностранными гражданами ....

11 МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОН-ЛАЙН КРУГЛЫЙ СТОЛ «THE UNIFICATION OF KOREA»

Orynkhanova Z., Verkhoumov I.
The Korean problem and position of the Republic of Kazakhstan....................
Telibayeva G. Ayapbergenov M.
The position of the usa on the unification of korea and global social analysis of this issue....................
Kalmatayeva D.
Social live inside the north korea....................

Оңғаров Ә.А., Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ
халықаралық құқық кафедрасының 2 курс магистранты
Айдарбаев С.Ж., Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ
халықаралық құқық кафедрасының меңгерушісі, з.ғ.д.

АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ШАРТТАРДАҒЫ ЕРІК ПЕН «ЕРІК БІЛДІРІЛУІНІҢ» АРАҚАТЫНАСЫ

Халықаралық құқықтағы келісім-шарт ұғымы мен заңи табиғаты азаматтық құқықтағы шарттарға ұқсастығы бар екендігі көпшілікке мәлім. Әсіресе бұл келісім-шарт негізінде жатқан ерік пен ерікті білдіру теориясына қатысты. Осыған орай азаматтық құқықтағы шарттарға байланысты осы теорияның қолданылу ерекшеліктері қызығушылық туғызатыны сөзсіз.

Мәміле-шарт оны жасаған тараптардың еркінен туындаған құқықтық қатынастың мазмұнын айқындайды. Келісім-шарттың бұл ерекшелігі кез келген мәміленің тектік белгісін білдіреді және өзге тұлғаға зиян келтіру, негізсіз баю, мемлекеттік органдар мен жергілікті өзін өзі басқару органдарының нормативтік емес актілері және т.с.с. сияқты заңи фактілерден ажыратады. Осы белгі екі және көп жақты мәмілелерді бір жақты мәмілелермен біріктіреді. Алайда, кеңестік кезеңдегі заңгер-ғалым Р.О. Халфина басқа көзқарасты ұстанатын. Оның айтуы бойынша: «құқықтық қатынастың пайда болуына, өзгеруіне немесе тоқтатылуына негіз болатын және тараптардың жүріс-тұрысының реттелуіне де негіз болатын заңи факт ретінде тек шарт ғана болмайтыны жөнінде бізге қарсылық білдірілуі мүмкін. Мұндай заңи факті ретінде бір жақты мәміле де табылуы мүмкін, мысалы, объективтік құқық нормаларына сәйкес мұра қалдырушының өлуі жағдайында мұрагерлердің жүріс-тұрысын, олардың өзара құқықтары мен міндеттерін реттейтін өсиет. Бірақ заңи фактілердің бұл екі түрінің арасында маңызды айырмашылықтар бар» [1, с.106]. Мұндай айырмашылықтар қатарына ғалым екеуін жатқызады: біріншіден, өсиет өздігінен нақты құқықтық қатынасты туындатпайды (мұрагер мұраны қабылдауға келісімін білдіргеннен кейін ғана өсиет тараптардың жүріс-тұрысын реттей бастайды); екіншіден, тараптардың жүріс-тұрысын реттеуге бағытталған мұра қалдырушының еркі толығымен өсиетте қалады, яғни ол кейін өзгертілмейді. Осыған байланысты Р.О.Халфина «Өсиеттен туындаған құқықтық қатынастың пайда болуы кезінде орын алуы мүмкін тараптардың жағдайындағы өзгерістерді өсиет ескермейді және ескере алмайды», - дейді [1, с.107].

Аталған екі айырмашылыққа қатысты қазіргі ресейлік ғалымдар М.И. Брағинский мен В.В. Витрянский өз келіспеушіліктерін білдіреді. Олардың пікірі бойынша, біріншіден, егер өсиеттің мән-мағынасы өсиетте көрсетілген тұлғада мұрагерлік мүлікті қабылдау құқығының пайда болуында болса, бұл құқық мұрагердің мұраны қабылдауға бағытталған еркінің білдірілуіне дейін және одан бөлек пайда болатыны анық. Соңғысы мұра қалдырушының дүниеден озуы сәтінен пайда болған мұрагердің өз құқығын іске асыру актісі болып табылады. Екіншіден, өсиет қалдырушы өзінің өсиетін кез келген кезде өзгертуге немесе тоқтатуға құқылы болғандықтан, ол өзінің өсиет жасаған уақытынан кейін орын алған түрлі өзгерістерді ескере алады және мұны жасау келісім-шарт тараптарына қарағанда өсиет қалдырушыға оңайлау, өйткені мұндай өзгерістер үшін басқа тұлғаның қарсы бағытталған ерік білдірілуінің қажеттілігі жоқ [2, с.168].

Осы көзқарасты білідіре отырып, ресейлік ғалымдар мәміле мен оның бір түрі келісім-шарт туралы айтылған кезде мәмілені қалыптастыратын екі элемент туралы әңгіме қозғалатынын айтады, ол элементтер: ерік пен еріктің білдірілуі. Осыларға қатысты басты мәселелердің бірі аталған элементтердің әрқайсысының маңыздылығын анықтауға қатысты, дейді олар. Бұл мәселе тек келісім-шартты түсіндіру кезінде ғана емес, басқа мәселелерге қатысты да маңыздылыққа ие болады, әсіресе, мәмілелерді (келісім-шарттарды) жарамсыз деп тану негіздемелеріне, сондай-ақ кеңінен қолданылатын өкілдер арқылы келісім-шарт жасасу тәжірибесіне байланысты маңызды. Жалпы мәмілелерге және нақты келісім-шарттарға қатысты ерік пен ерікті білдіру маңыздылығы құқықтық әдебиеттерде бұрыннан да кеңінен талқыланып келе жатыр. Мәселенің шешілуін, әдетте, белгілі бір ұстанымды білдіретін нормалардың неге және қалай заңда пайда болғанын әрі олардың мағынасы неде деген сұрақтармен байланыстырады [2, с.168-169].

Кеңестік заңгер-ғалым Н.В. Рабинович, ерік пен ерік білдірудің қайсысы маңыздылау д сұраққа жауап берген ізденушілердің көзқарастарын үш топқа бөліп қарастырады [3, с.6]:

1) дау туындаған кезде ерікті және оның шынайы мағынасын анықтау мүмкін бо жағдайлардың барлығында ерікті ескеру керек деген «ерік» теориясына негізделген көзқ Мысалы, бұл көзқарасты В.П. Шахматов ұстанған болатын [4, с.8-9]:

2) егер ерік тиісті түрде білдірілмеген болса оның мазмұнын білу мүмкін емес, сондықта барлық жағдайларда «еріктің білдірілуін» басшылыққа алу керек деген көзқарас. Бұл көзқар И.Б. Новицкий [5, с.22]., С.В. Занковская [6, с.7] және т.с.с. ғалымдар ұстанған;

3) еріктің білдірілуі ерікке сәйкес келу қажеттілігін білдіретін көзқарас. Бұл көзқар ұстанған ғалымдар мәселені жалпы түрде талқылап, оның шешімін ұсынбаған. Олар қатарына Н.В. Рабинович М.М. Агарков [7, с.46], О.А. Красавчиков [8, с.96], О.С. Иофф с.222-223] сияқты ғалымдарды жатқызған.

Н.В. Рабиновичтің өзі болса, «ерік пен еріктің білдірілуі арасында қайшылық пайда бо егер ерікті анықтау мүмкін етілсе және мәміле жасалды деп танылса, басымдық ер білдірілуіне емес, ерікке берілуі керек» деген қорытындыға келеді [3, с.7].

М.И. Брагинский мен В.В. Витрянский мәміленің негізінде еріктің жатқандығын мо дайды және ерік мәмілені жасақтайтын болғандықтан мәміле ерікті акті ретінде есептеледі д Өз пікірін дәлелдеу үшін бұл ғалымдар И.Б. Новицкийдің мәміленің басты белгісі с бағытының болуы, яғни еріктің бағытталуының болуы деген көзқарасын келтіреді [5, с Мәміленің пайда болуының осы себебіне байланысты оның мағынасын анықтау, ерікті айқындау және т.с.с. жалпы ереже бойынша тек ерікке байланыстырылуы тиіс. Көрсеті жағдай жалған және қулықпен жасалған мәмілелерді жарамсыз деп тану кезінде жарқын кө табады. Бірінші жағдайда ерік тіптен жоқ, өйткені мәміле тиісті заңдық салдар туғызу ни көздеместен, тек көз алдау үшін ғана жасалады (ҚР Азаматтық кодексінің 160-бабыны тармағы). Екінші жағдайда шынайы ерік оның бүркемесімен жасырылады, яғни мәміле б мәмілені қулықпен бүркемелдеу мақсатында жасалады (ҚР Азаматтық кодексінің 160-бабы 2-тармағы). Демек, еріктің бұзылуына қатысты жалған мәміле де, білдірілген еріктің шын ерікке сәйкес келмейтін қулықпен жасалған мәміле де жарамсыз болып табылады [2, с.169-17

Келтірілген мысалдағыдай ҚР Азаматтық кодексі мәмілені жарамасыз деп тану үшін ке себептерге байланысты еріктің бұзылуын жеткілікті деп есептейді: тұлғаның заңда белгіле жасқа толмауы (кәмелетке толмаған адаммен жасалған мәміле); денсаулығының жағд (психикалық ауру); алкоголь ішімдіктерін шамадан тыс пайдалану немесе нашақорлық затта қолдану; мәміле жасалған кезде тұлғаның өз іс-әрекеттерін түсіне алмайтын немесе ол басшылық жасай алмайтын жағдайда болуы және т.с.с.

М.И. Брагинский мен В.В. Витрянскийдің айтуынша, ерік теориясының негізін «мен жасағым келді» деген идеяға тіресек, ерікті білдіру теориясын «мен нені жасадым» д формуламен білдіруге болады және соңғысының себебі ретінде субъектінің ниеті таныл Еріктің білдірілуі ерікке сәйкес келеді деген презумпцияның болуын осымен түсіндіруге бол сондықтан да мәміле тараптардың келесі мәселелерді дәлелдеген жағдайда ғана жарамсыз танылуы мүмкін: еріктің болмауы, немесе оның бұзылуы, немесе еріктің білдірілуі о шынайы мәніне сәйкес келмеуі. Алайда, заң шығарушы ерікті білдіруге қарағанда ері басымдығын тану салдарынан туындайтын нәтижені ескеруге мәжбүр. Азаматтық айна мәмілелер жиынтығы деп айтқан кезде, білдірілген еріктер жиынтығы туралы айтылаты ескеруіміз керек. Демек, келісім-шарттық құқықтың негізгі қағидасы – келісім-шарттар еркін (бостандығы) ерікті білдіру еркіндігіне (бостандығына) тіреледі. Сол сияқты құқықтың келген саласына байланысты заңға қайшылық немесе құқыққа қайшылық ұғымы тұлға жүріс-тұрысы мен оның іс-әрекеттеріне қатысты болады. Егер заң шығарушы белгілі бі әрекеттерге тыйым салса, оларды рұқсат етсе немесе оларды жасауға міндеттесе, ол ері білдірілуіне қатысты тыйымдар, рұқсаттар немесе міндеттер болып табылады. Заңға қа келмей әрекеттенген тұлғаның еркі құқық қорғау органдарын ешқашан қызықтырмайды: я тұлғаның заңға сәйкес әрекеттенгені оның заңнан қорыққан себебінен әлде басқа себепте орын алғаны. Тек құқыққа қайшы іс-әрекеттер орын алған жағдайда ғана, егер тұлға жауаптылығы туралы (оның ішінде келісім-шарттық міндеттемелердің орындалмауы нем сәйкесінше орындалмауы үшін де) мәселе туындаса, ал тараптардың жауаптылығы олар

кінəлілігіне байланысты болса, сот тұлғаның қасақана əлде абайсыз əрекеттенгенін, немес жағдайдың (casus) орын алғанын анықтауы қажет. Тек осындай жағдайда ғана тұлғаның еркін баға беріледі [2, с. 171].

ҚР Азаматтық кодексінде орын алған мəміле туралы дəстүрлі көзқарасты былайш анықтауға болады: мəміле дегеніміз іс-əрекет, яғни еріктің нəтижесі немесе еріктің білдірілуі Азаматтық айналым үшін еріктің білдірілуі туралы мəселе ерекше маңызды, өйткені оған қатысушылар тараптың еркі жөнінде, бұл ерік білдірілген жағдайда ғана біле алады жəне соған байланысты өздерінің іс-əрекеттерін жоспарлайды. Демек, егер сот еріктің білдірілуі алдына еріктің өзін шығарса, сот ұстанымы азаматтық айналым үшін қауіпті жағдайға тіреуі мүмкін əрбір келісім-шарт жасаған тарап, оның толық орындалуына дейін екінші тараптан келісім-шартты жармасыз деп тану керек, өйткені ол бұл тараптың еркіне сəйкессіз жасалған, деген талаптың түсуіне қауіптеніп отыруы тиіс.

---

1 Халфина О.Р. Значение и сущность договора в советском социалистическом гражданском праве. – М.: Изд-во АН СССР, 1952.

2 Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Книга первая. Общие положения. Изд. 2-е. – М.: Статут, 2003. – 848 с.

3 Рабинович Н.В. Недействительность сделок и ее последствия. – Л., 1960.

4 Шахматов В.П. Основные проблемы теории сделок по советскому гражданскому нраву. Автореф. дис. …канд. юрид. наук: 12.00.03. – Свердловск, 1951.

5 Новицкий И.Б. Сделки. Исковая давность. – М.: Госюриздат, 1954. – 247 с.

6 Занковская С.В. Существенное заблуждение в сделке в советском гражданском праве. Автореф. дис. …канд. юрид. наук: 12.00.03. – М., 1950.

7 Агарков М.М. Понятие сделки по советскому гражданскому праву // Советское гражданское право. – 1946. - №3-4. – С.46.

8 Красавчиков О.А. Юридические факты в советском гражданском праве. – М.: Госюриздат, 1958. – С.96.

9 Иоффе О.С. Советское гражданское право. Курс лекций. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1958. – С.222-223.

Абдульманова Д. М.,
«халықаралық құқық» мамандығының 3 курс студенті
Ғылыми жетекшісі:
аға оқытушы PhD доктор Алтаева К. Ж.

МƏМІЛЕЛЕРДІ НОТАРИАТТЫҚ КУƏЛАНДЫРУДЫҢ ҚҰҚЫҚТЫҚ МƏСЕЛЕЛЕРІ

Қазіргі таңдағы азаматтық-құқықтық қатынастардың туындауы мəмілелер (келісім-шарттар) арқылы жүзеге асырылатыны белгілі. Яғни, Қазақстан РеспубликасындаМəмілелер азаматтардың құқықтары мен міндеттерін тудыратын, өзгертетін немесе тоқтататын неғұрлым көп тараған негізгі заңдық факт ретінде ерекшеленіп отыр. Азаматтық құқықта мəміле түсінігі орныққан жəне дəстүрлі ұғым: мəміле – ол азаматтық құқықтар мен міндеттерді (құқықтық қатынастар) қалыптастыруға, өзгертуге немесе тоқтатуға бағытталған азаматтар мен заңды тұлғалардың əрекеттері (ҚР АК 147 б.) [1].

Бұл арада, біз кез-келген əрекетті мəміле ретінде қарастыра алмаймыз, тек құқыққа сай əрекеттер ғана мəміле деп саналады.

Мəміле əртүрлі негіздерге байланысты қалыптасады, нақтырақ айтқанда, оның нысаны мен белгілі бір мəміле түріне бөлінуі орын табады. Мəміленің негізгі екі нысаны бар: жазбаша жəне ауызша. Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексінің 151-бабына сəйкес, оны басқаша сөзбен жай немесе нотариалдық деп те атайды [1].

Мəмілелерді куəландыру – келісімшарттық қатынастарды қамтамасыз етуге қажет нотариаттық əрекет болып табылады. Оның мəні – болашақта жасасатын келісімнің заңи салдарларын анықтау, сонымен қатар, шарт мəтінін тараптардың ниетімен жəне əдеттегі заңға сай келуін тексеру болып табылады. Қазақстан Республикасының «Нотариат туралы» Заңының 53-бабында: Нотариус пен нотариаттық іс-əрекет жасаушы лауазымды адамдар тараптарға, олар табыс еткен мəміле жобасының мазмұны мен мағынасын түсіндіруге жəне оның мазмұны тарап-